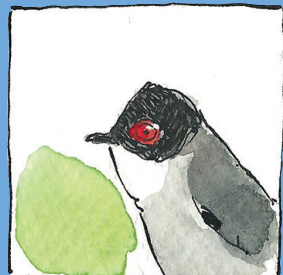
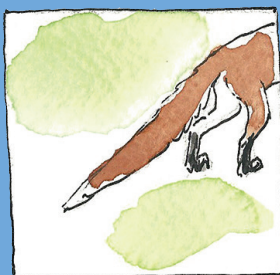

Τεύχος για το μαθητή (Φύλλα Εργασίας)

ΑΤΤΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Δάση, θαμνώνες, πυρκαγιές

ΑΤΤΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ:

Δάση, θαμνώνες,
πυρκαγιές

Πρωτοβάθμια

Τεύχος για το μαθητή
(Φύλλα Εργασίας)

Στοιχεία έκδοσης

Παραγωγή:

Το υλικό περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για παράκτιες / θαλάσσιες, δασικές και υγροτοπικές περιοχές για μαθητές και διδάσκοντες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υλοποιήθηκε από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΤΟΥ Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.» του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αττική 2014-2020» και χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους.

Έρευνα - κείμενο - σχέδια:

Βασίλης Χατζηρβασάνης (ΑΤΕΠΕ)

Σχεδιασμός - Σελιδοποίηση:

Λενιώ Μαργαριτούλη (Defrost Design)

Ευχαριστίες:

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τον Τζήριες Σαμαρά (ΑΤΕΠΕ) για τη γραμματειακή υποστήριξη, τη Νατάσα Καμπίτση (εκπαιδευτικό) για τις συμβουλές σε εκπαιδευτικά θέματα και τη Μαρία Τριβουρέα (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α., Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Πάρνηθας, Σχινιά και Προστατευόμενων Περιοχών Σαρωνικού Κόλπου) για τον κριτικό σχολιασμό του εκπαιδευτικού υλικού.

Στοιχεία επικοινωνίας:

Λεωφόρος Μεσογείων 207 - 2ος Όροφος
11525 Αθήνα - τηλ.: 210 808 9271
ηλ. ταχ/μείο: info@necca.gov.gr
ιστοσελίδα: [//necca.gov.gr](http://necca.gov.gr)

Στοιχεία επικοινωνίας:

ΑΤΕΠΕ Διαχείριση Οικοσυστημάτων Μον. ΕΠΕ,
Ερμού 14, 14121 Ηράκλειο Αττικής,
Τηλ. 210 2777296, 210 2717763, 210 2711013,
website: atepe.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

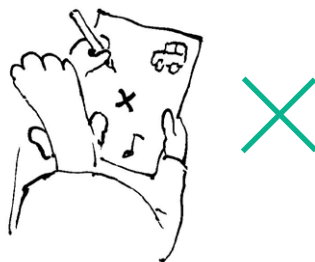

Περιεχόμενα

Τεύχος για το μαθητή	5
Δραστηριότητα ΔΑ01: Φτιάξτε ένα χάρτη ήχων	6
Φύλλο εργασίας: Χάρτης ήχων	6
Δραστηριότητα ΔΑ02: Ψάξτε στη φύση.....	7
Φύλλο εργασίας Α: Ζώα και φυτά στη φύση	7
Φύλλο εργασίας Β: Ημερολόγιο του εξερευνητή.....	8
Δραστηριότητα ΔΑ03: Εξερευνείστε το μικρόκοσμο	9
Φύλλο εργασίας Α: Μικρά ζώα.....	9
Δραστηριότητα ΔΑ04: Φτιάξτε το σπίτι της σαύρας.....	10
Φύλλο εργασίας: Φτιάξε ένα σπίτι για σαύρες.....	10
Δραστηριότητα ΔΑ06: Γίνετε άγρια ζώα στην Αττική.....	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Τσαλαπετεινού	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Κότσουφα	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Κουκουβάγιας	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Μαυροτσιροβάκου	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Ασβού	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Αλεπούς	11
Φύλλο εργασίας: Μάσκα Βραχοκίρκινεζου	12
ΤΣΑΛΑΠΕΤΕΙΝΟΣ.....	13
ΚΟΤΣΥΦΑΣ.....	14
ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ	15
ΜΑΥΡΟΤΣΙΡΟΒΑΚΟΣ	16
ΑΣΒΟΣ.....	17
ΑΛΕΠΟΥ.....	18
ΒΡΑΧΟΚΙΡΚΙΝΕΖΟ	19
Δραστηριότητα ΔΑ08: Υπολογίστε το ύψος του δέντρου	20
Φύλλο εργασίας: Υπολόγισε το ύψος ενός δέντρου	20
Δραστηριότητα ΔΑ11: Φτιάξτε ένα διόραμα πλαγιάς	21
Φύλλο Εργασίας: Φτιάξτε ένα διόραμα πλαγιάς	21
Δραστηριότητα ΔΑ12: Επιβιώστε όπως ένας τσαλαπετεινός.....	22
Φύλλο εργασίας: Επιβιώστε όπως ένας τσαλαπετεινός	22
Δραστηριότητα ΔΑ+01: Ψάξτε για ίχνη στη λάσπη	23
Φύλλο εργασίας Α: Ίχνη ζώων σε δασικές περιοχές.....	23
Φύλλο εργασίας Β: Ημερολόγιο του εξερευνητή.....	24
Δραστηριότητα ΔΑ+02: Παίξτε το επιτραπέζιο παιχνίδι της πλαγιάς.....	25
Φύλλο εργασίας Α: Το παιχνίδι της πλαγιάς.....	25
Φύλλο εργασίας Β: Φτιάξτε το δικό σας επιτραπέζιο παιχνίδι	27
Δραστηριότητα ΔΑ+03: Ακούστε ένα παραμύθι	28
 Φύλλο αξιολόγησης.....	 34
Αρχείο αξιολόγησης για μαθητές	35

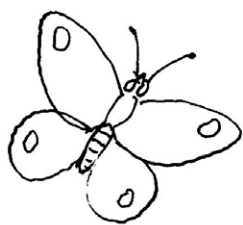
Τεύχος για το μαθητή

Χάρτης ήχων

Ζώα και φυτά στη φύση

1-Ποια από τα παρακάτω πλάσματα μπορείτε να βρείτε στη φύση;
Βάλτε ένα σημάδι δίπλα στην εικόνα κάθε πλάσματος που είδατε.

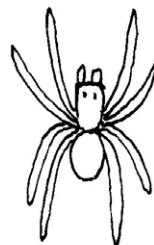
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

ΣΚΑΘΑΡΙ

ΛΕΙΧΗΝΑΣ

ΑΡΑΧΝΗ

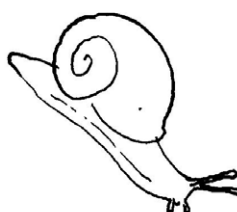
ΒΡΥΑ

ΑΚΡΙΔΑ

ΜΥΓΑ

ΣΑΛΙΓΚΑΡΙ

ΜΥΡΜΗΓΚΙ

2-Ψάξτε για...

Ένα φτερό	Τρία είδη σπόρων	Μια χρωματιστή πέτρα
Κάτι ζωντανό	Ένα σκελετό	Κάτι γυαλιστερό
Κάτι νεκρό	Κάτι κόκκινο	Κάτι αγκαθωτό
Κάτι ολόισιο	Κάτι πολύτιμο	Κάτι που μυρίζει άσχημα
Κάτι όμορφο	Κάποιο σκουπίδι	Κάτι ανθρώπινο
Κάτι πολύ παλιό	Κάτι μισοφαγμένο (όχι από σένα!)	Κάτι που λέει μια ιστορία
Κάτι άχρηστο στη φύση	Κάτι πολύ σημαντικό στη φύση	Κάτι που να σου θυμίζει εσένα

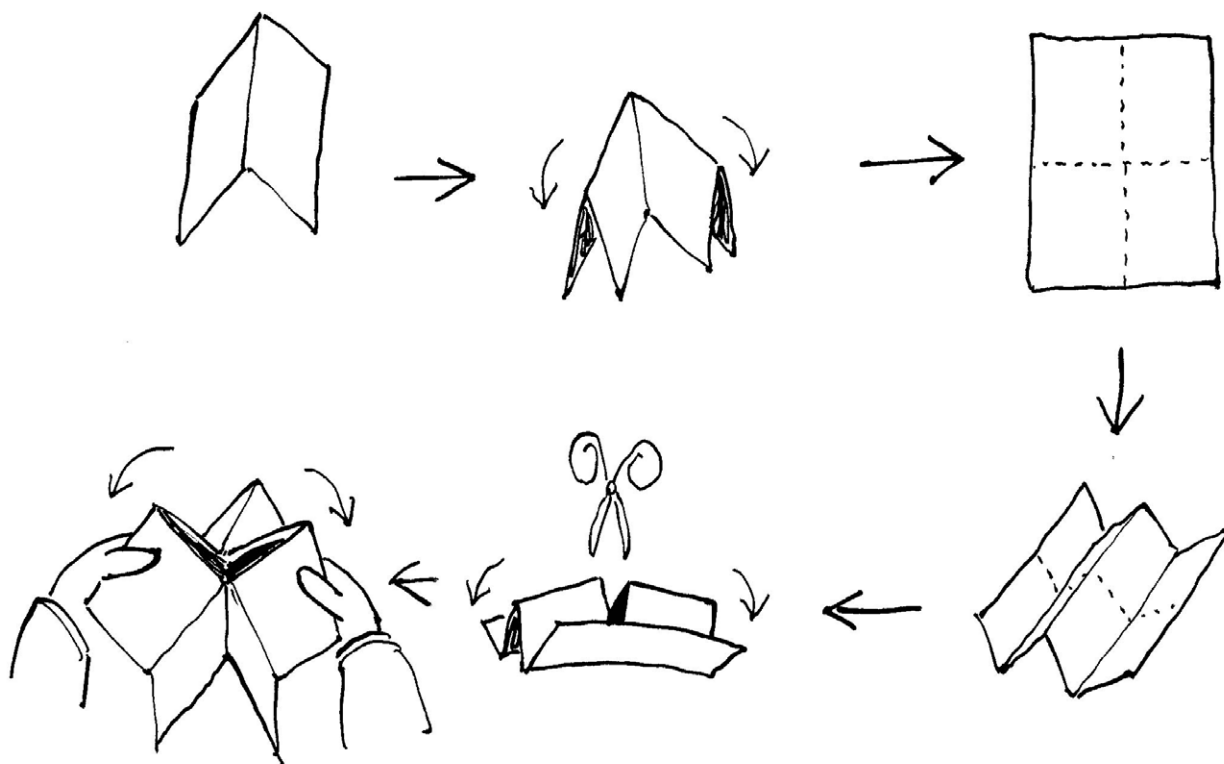

Μαζέψτε μόνο πράγματα που μπορείτε να αφήσετε ξανά στη θέση τους χωρίς να πάθουν ζημιά.

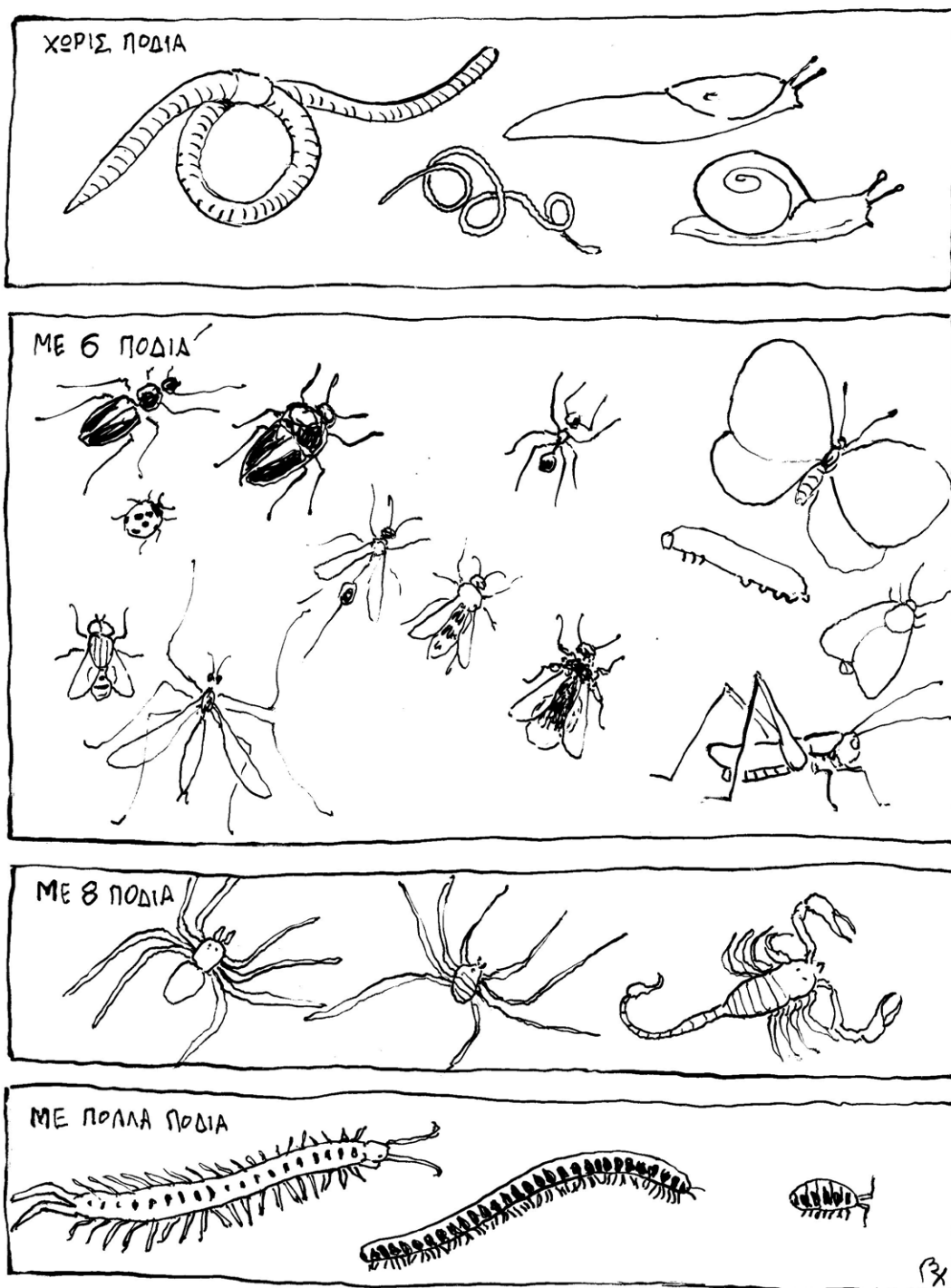
Ημερολόγιο του εξερευνητή

Οι επιστήμονες πάντα σημειώνουν όσα παρατηρούν και αργότερα μελετούν τις σημειώσεις τους για να βγάλουν συμπεράσματα. Γι' αυτό έχουν μαζί τους μικρά σημειωματάρια, όπου κρατούν «σημειώσεις πεδίου» (κείμενο και σχέδια). Παλιά, που δεν υπήρχαν φωτογραφίες, τα σχέδια ήταν αναντικατάστατα για την επιστημονική καταγραφή.

Διπλώστε ένα φύλλο χαρτί μεγέθους Α3 για να φτιάξετε το δικό σας ημερολόγιο. Σε αυτό σημειώστε ή σχεδιάστε ό,τι σας κάνει εντύπωση.

Μικρά ζώα

Φτιάξε ένα σπίτι για σαύρες

Ένας οικότοπος, για να είναι κατάλληλος για ένα είδος ζώου, θα πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες του σε τροφή και καταφύγιο.

Μια σαύρα δεν χρειάζεται πολύ χώρο, αλλά έχει ανάγκη από ηλιόλουστα σημεία όπου κάθεται ακίνητη για να ζεσταθεί και να ενεδρεύσει για έντομα (ως ερπετό, η σαύρα είναι εκτόθερμο ζώο και πρέπει να ζεσταθεί για να κυνηγήσει). Θα πρέπει ακόμα να διαθέτει καταφύγια (σχισμές σε βράχους ή κορμούς) όπου να διαφεύγει από τους θηρευτές της.

Σχεδιάστε ένα σπίτι για σαύρες, που να μπορείτε να κατασκευάσετε σε μια γωνιά του σχολείου και το οποίο θα καλύπτει όλες τις ανάγκες τους. Ο καθένας μπορεί να προτείνει δικές του ιδέες και όλοι μαζί να συμφωνήσετε σε ένα σχέδιο.

Φτιάξτε ένα μοντέλο σε μικρή κλίμακα (πιο μικρό από την τελική κατασκευή σας), χρησιμοποιώντας υλικά που μπορείτε εύκολα να βρείτε (π.χ. χαρτί, χαρτόνι, πηλό, παπιέ μασέ / χαρτοπολτό, χόρτα, κλαδάκια).

Κατασκευάστε σε φυσικό μέγεθος το σπίτι για σαύρες, στη γωνιά που έχετε από πριν διαλέξει.

Δραστηριότητα ΔΑ06: Γίνετε άγρια ζώα στην Αττική

Φύλλο Εργασίας:

Μάσκα Τσαλαπετεινού

Τσαλαπετεινός (ξέφωτα): Ψάχνω με το μακρύ ράμφος μου στο χώμα για έντομα (π.χ. νύμφες τζιτζικιών, κουκούλια πευκοκάμπιας), αλλά χρειάζομαι τρύπες σε τοίχους ή σε δέντρα για να φτιάξω τη φωλιά μου.

Φύλλο Εργασίας:

Μάσκα Κότσουφα

Κότσουφας (θάμνοι): Τη μέρα τρώω άγρια φρούτα και σκαλίζω τα πεσμένα φύλλα για κρυμμένα έντομα, αλλά τη νύχτα κοιμάμαι σε έναν ήσυχο θάμνο.

Φύλλο Εργασίας:

Μάσκα Κουκουβάγιας

Κουκουβάγια (στεριά): Τη νύχτα κυνηγάω ποντίκια και μεγάλα έντομα, αλλά τη μέρα κοιμάμαι σε μια ήσυχη και στεγνή τρύπα (σε δέντρο, βράχο ή παλιό σπίτι).

Φύλλο Εργασίας:

Μάσκα Μαυροτσιροβάκου

Τσιροβάκος (θάμνοι): Κυνηγάω έντομα, κοιμάμαι και φτιάχνω τη φωλιά μου στους θάμνους, χωρίς ποτέ να απομακρύνομαι από αυτούς.

Φύλλο Εργασίας:

Μάσκα Ασβού

Ασβός (δάση με ξέφωτα): Τρώω μικρά ζώα, έντομα και άγρια φρούτα και σκάβω στο βαθύ χώμα ένα λαβύρινθο από στοές όπου ζω μαζί με όλο μου το σόι.

Φύλλο Εργασίας:

Μάσκα Αλεπούς

Αλεπού (παντού): Τρώω έντομα, πουλιά, ποντίκια, άγρια φρούτα και σκουπίδια, κοιμάμαι κάτω από πυκνούς θάμνους και μόνο την άνοιξη σκάβω στο χώμα μια στοά με δύο εισόδους για να μεγαλώσω τα μικρά μου.

Φύλλο Εργασίας:

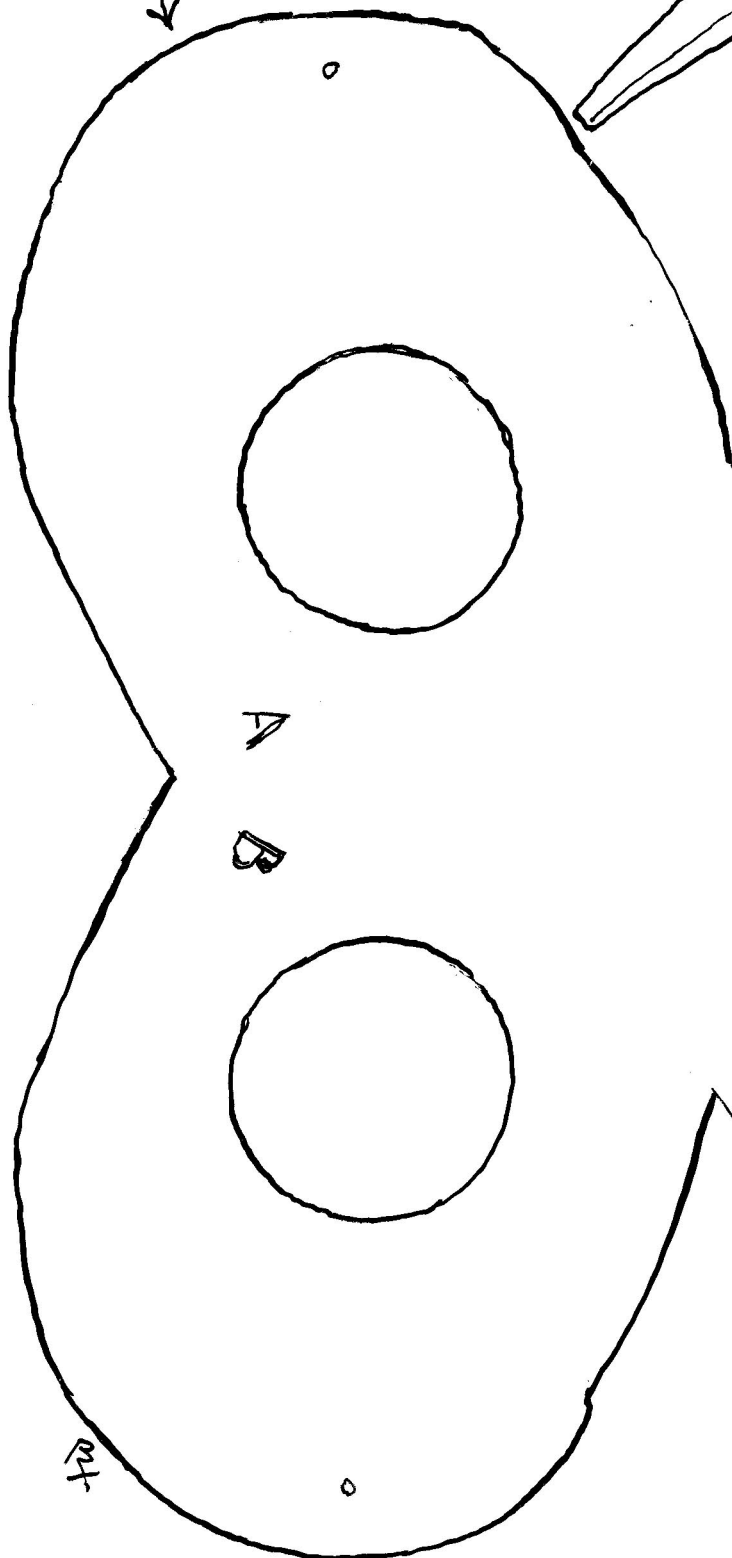
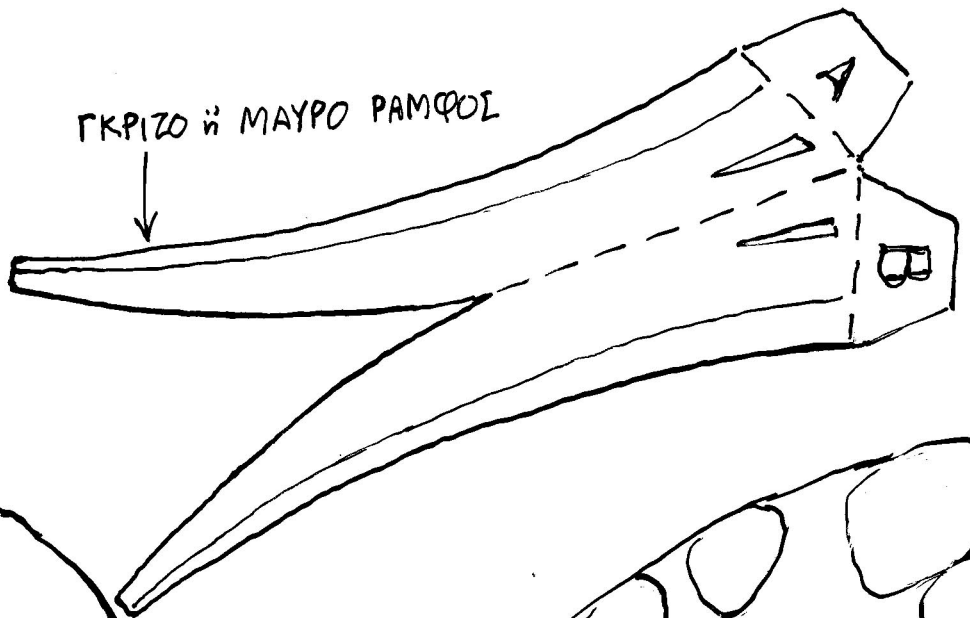
Μάσκα Βραχοκirkίνεζου

Βραχοκirkίνεζο (ξέφωτα και βράχοι): Τη μέρα κυνηγάω μεγάλα έντομα και ποντίκια, αλλά τη νύχτα κοιμάμαι σε μια ήσυχη και στεγνή τρύπα ενός βράχου.

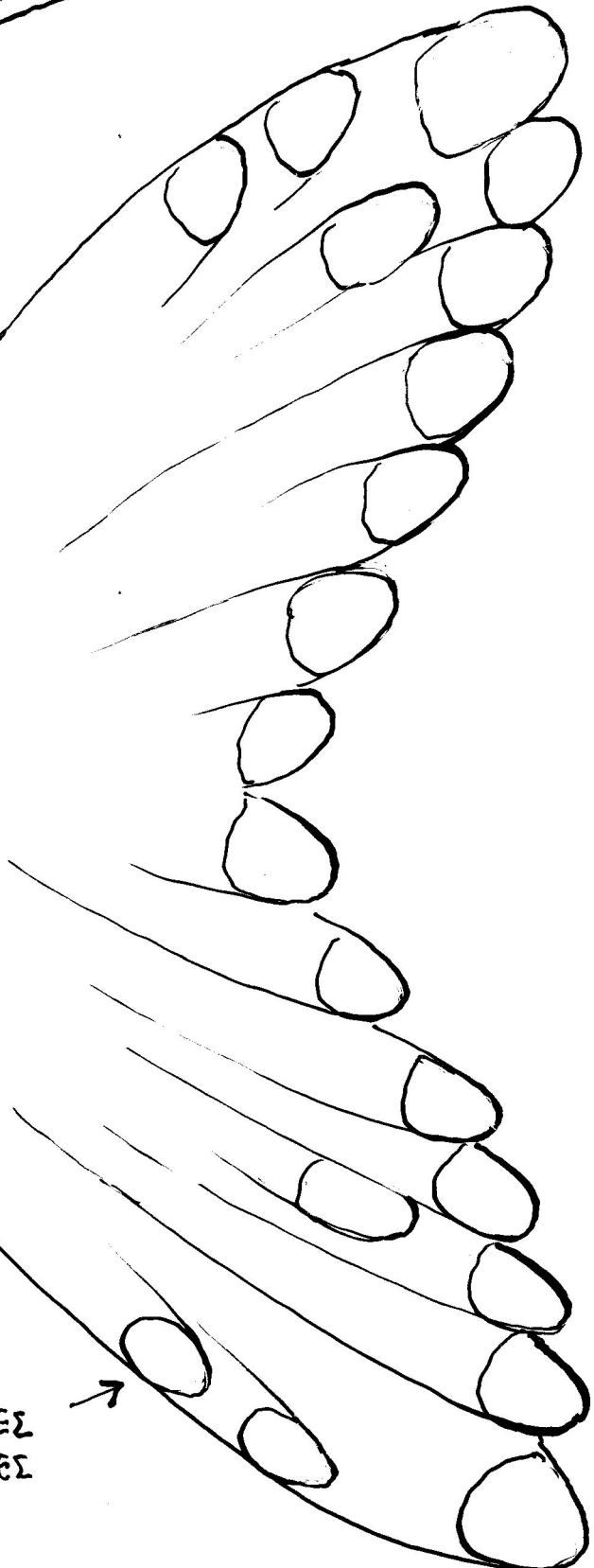
ΤΣΑΛΑΠΕΤΕΙΝΟΣ

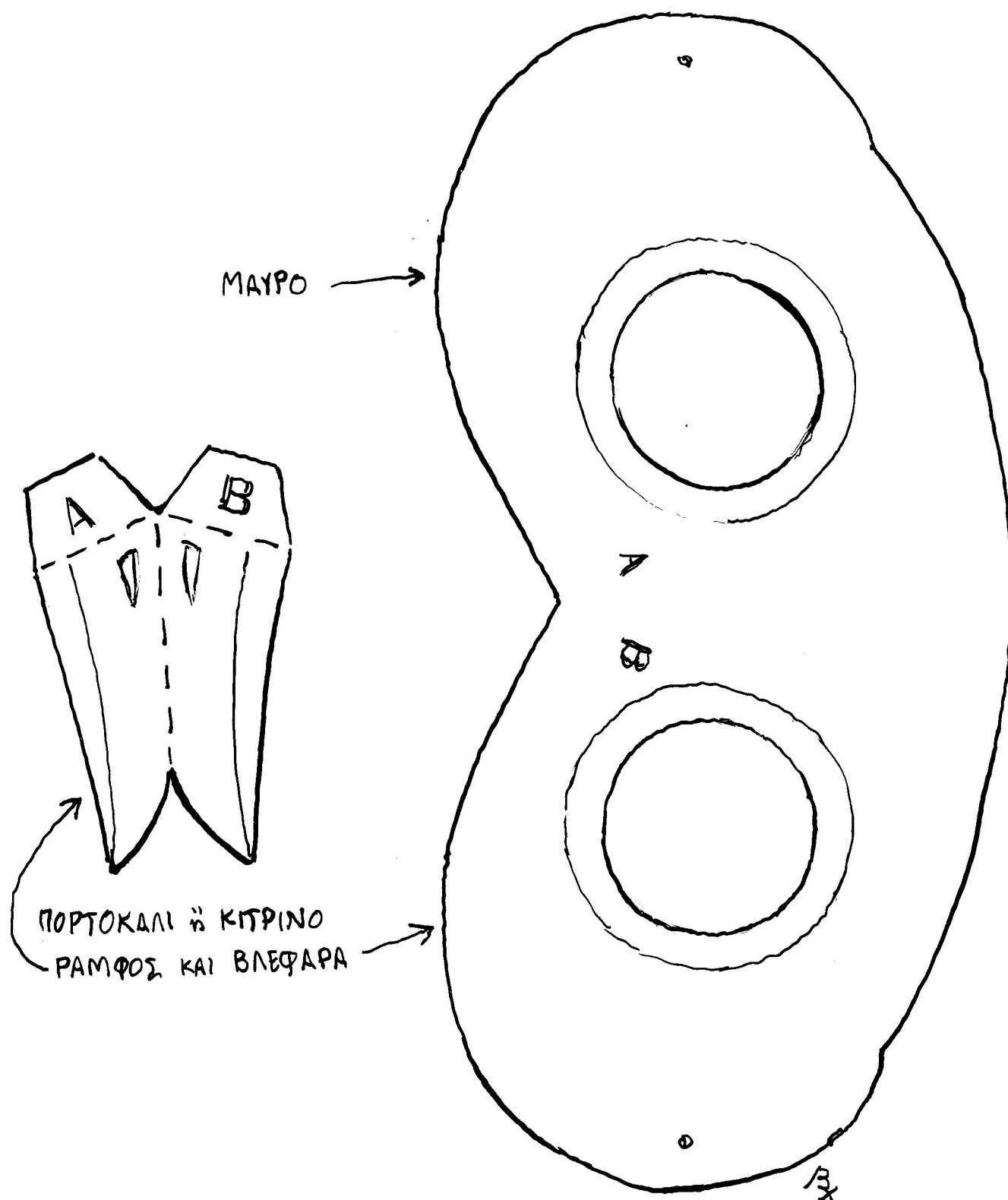
ΓΚΡΙΖΟ Ή ΜΑΥΡΟ ΡΑΜΦΟΣ

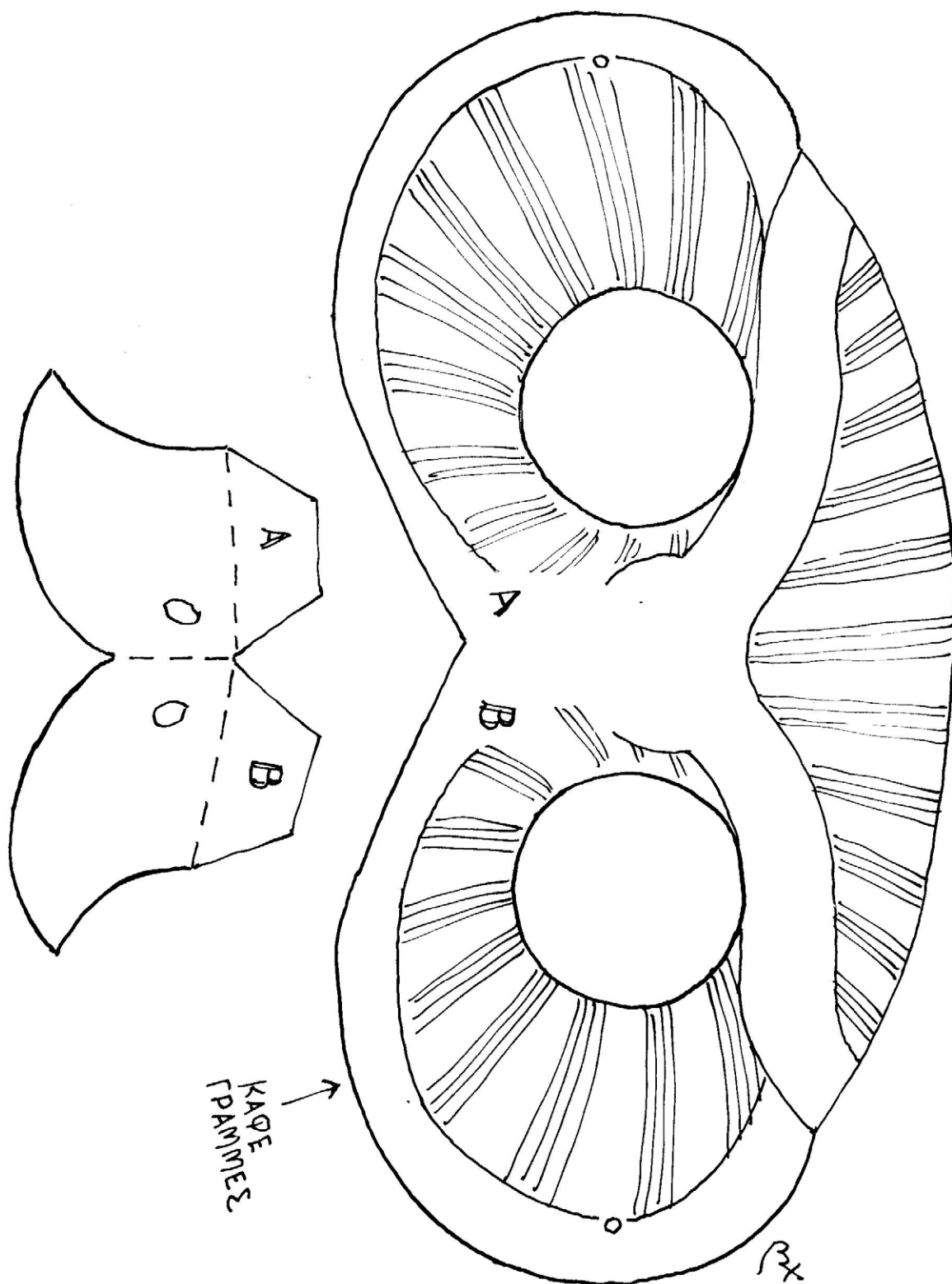
ΜΠΕΖ Ή ΚΕΡΑΜΙΔΙ

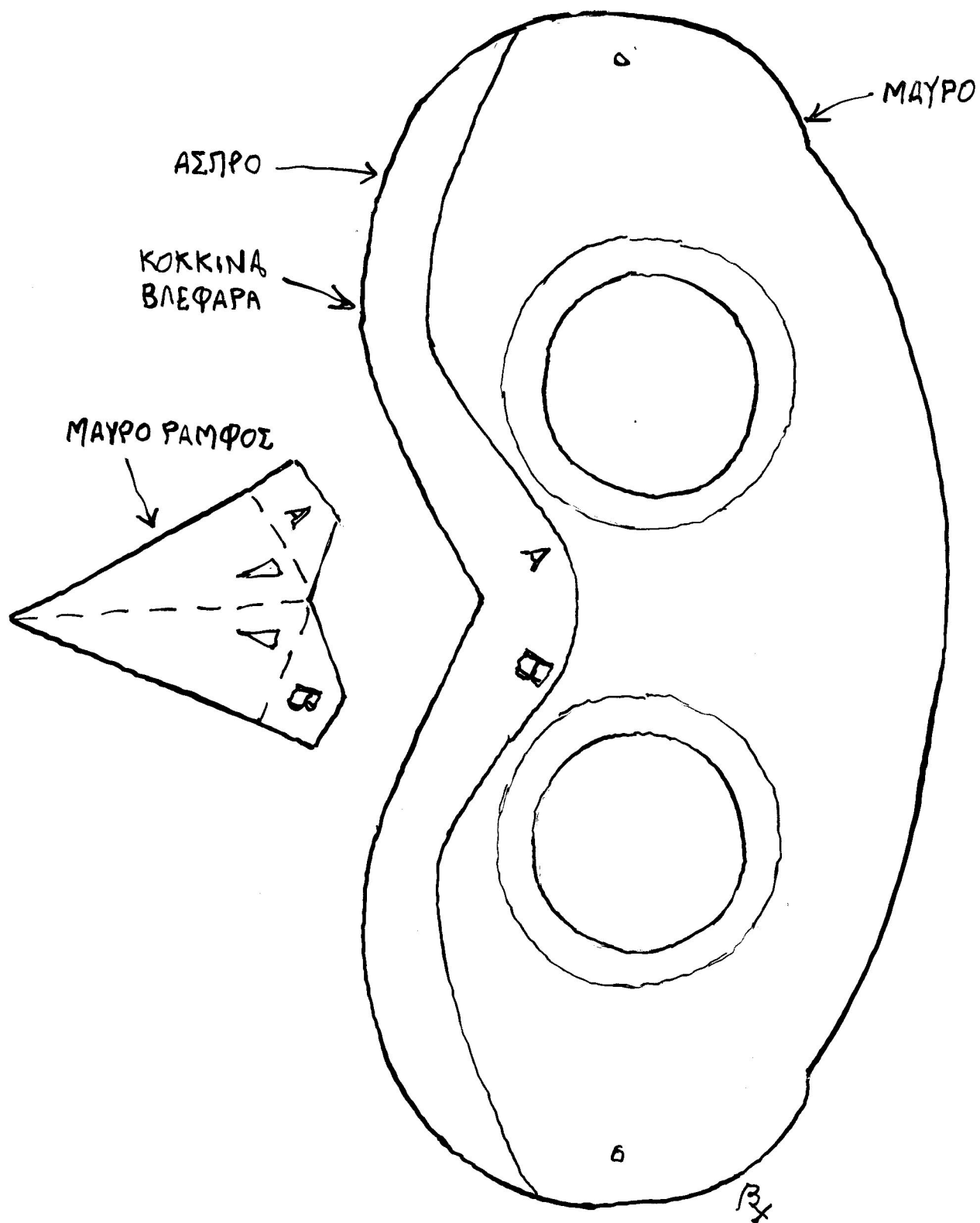

ΜΑΥΡΕΣ
ΚΗΛΙΔΕΣ

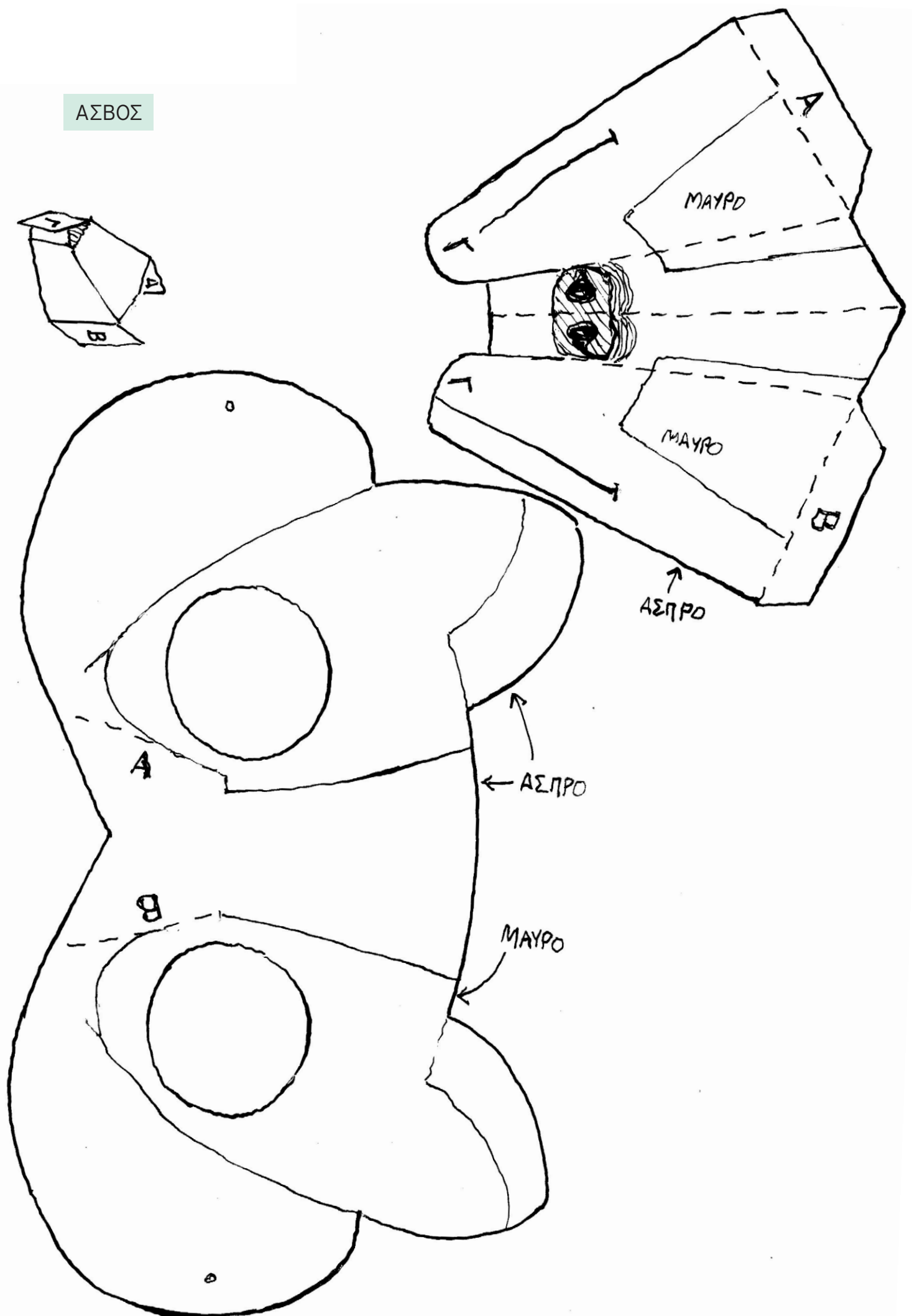

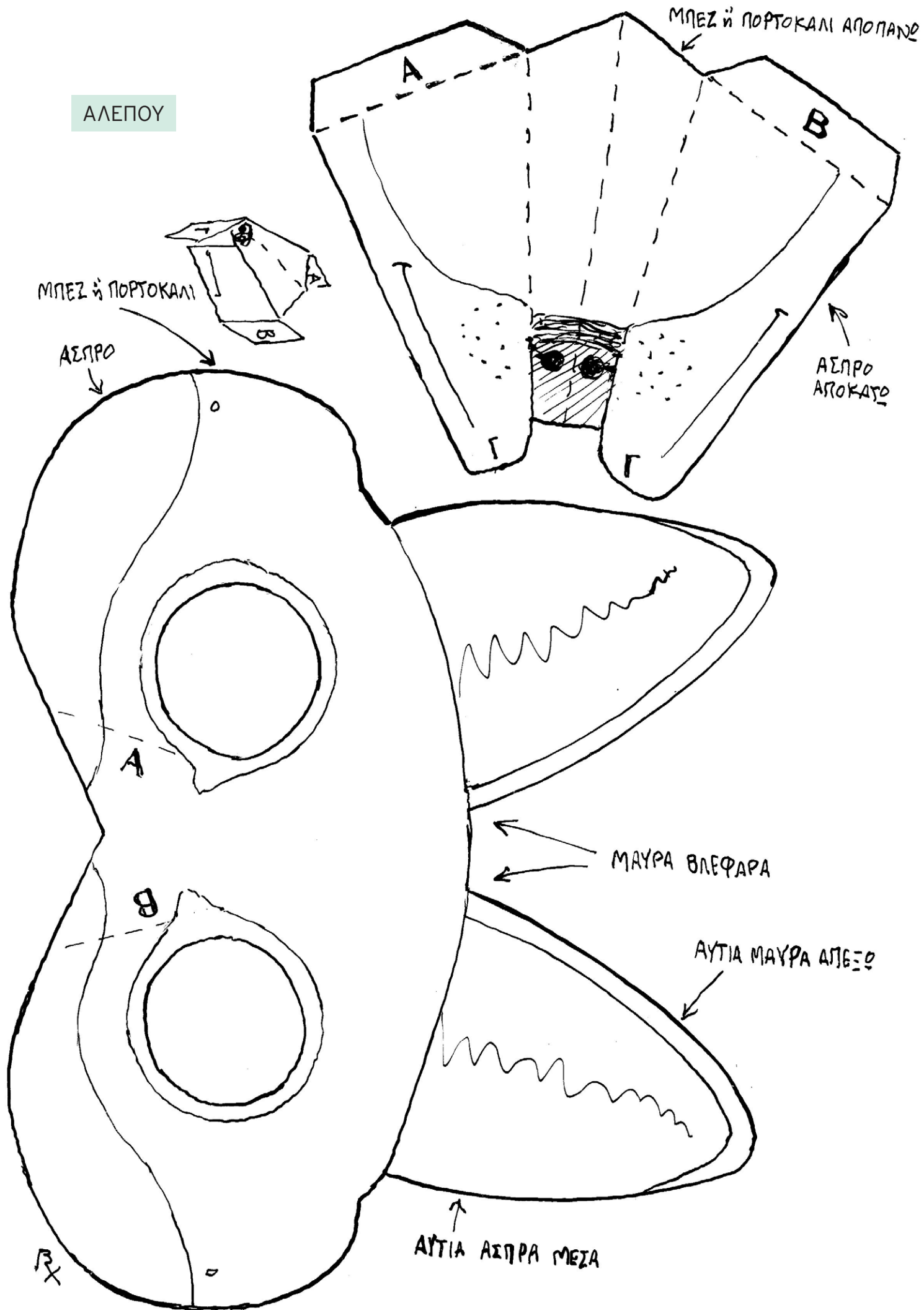

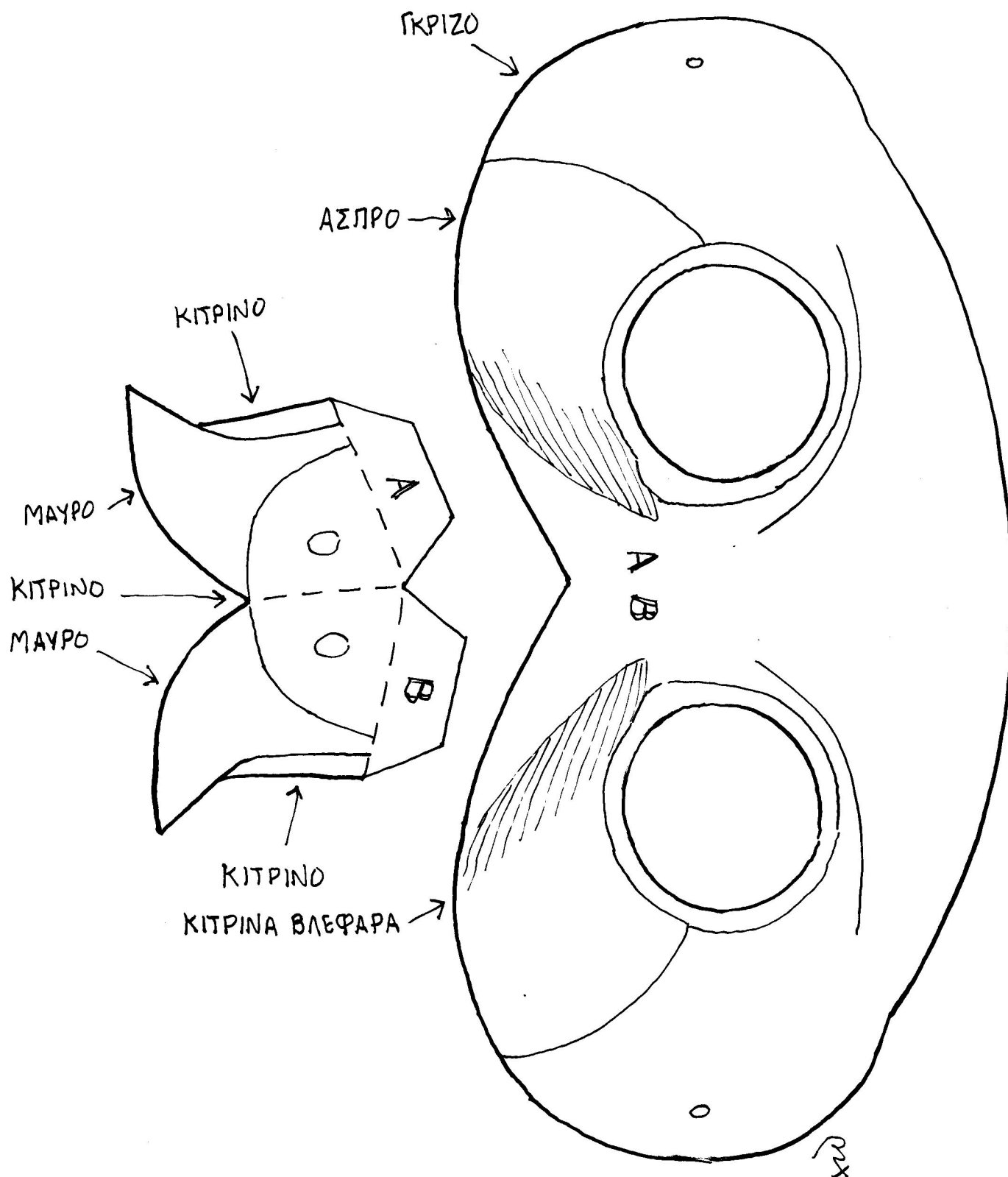

ΑΣΒΟΣ

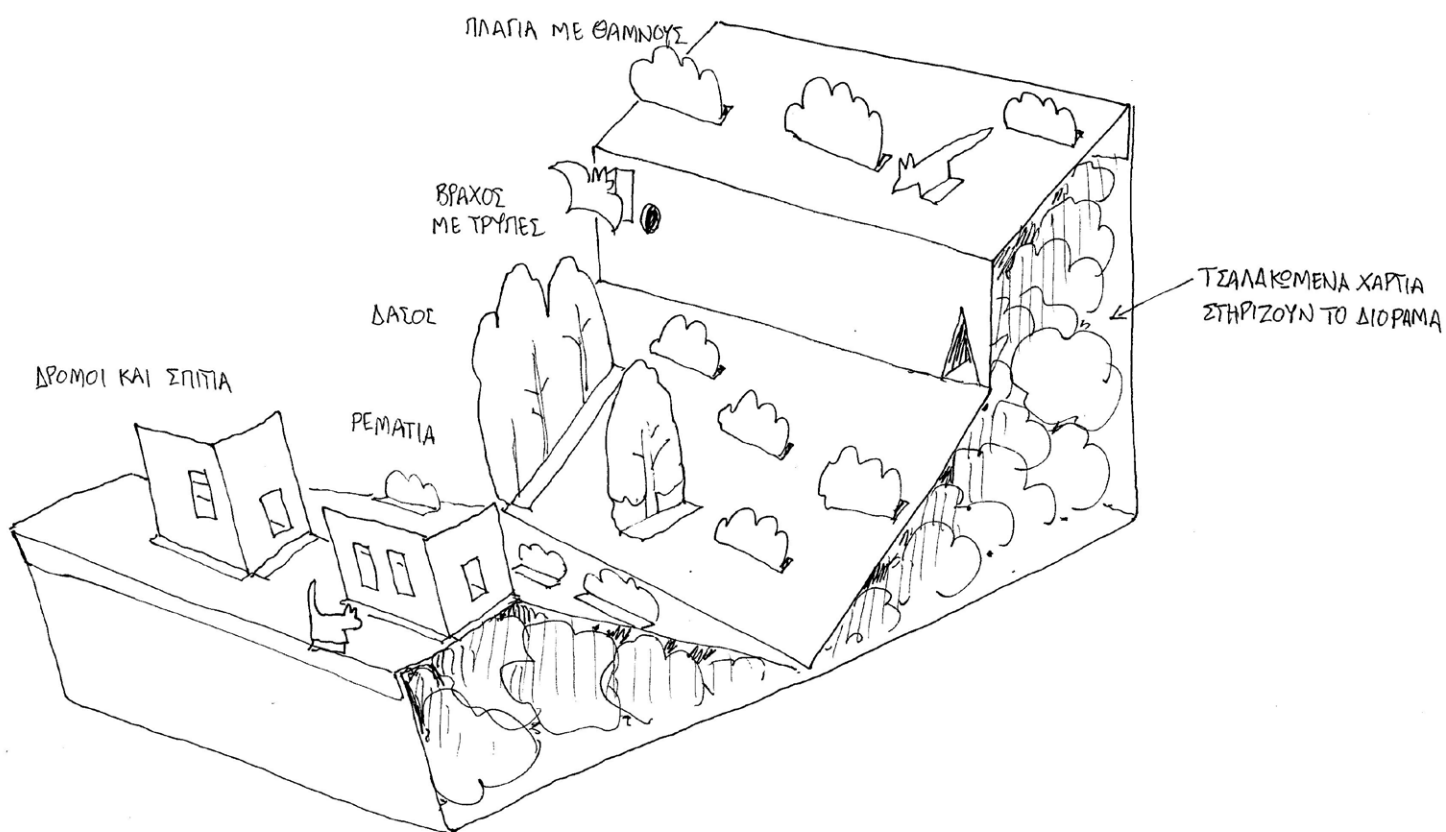

ΑΛΕΠΟΥ

Φτιάξτε ένα διόραμα πλαγιάς

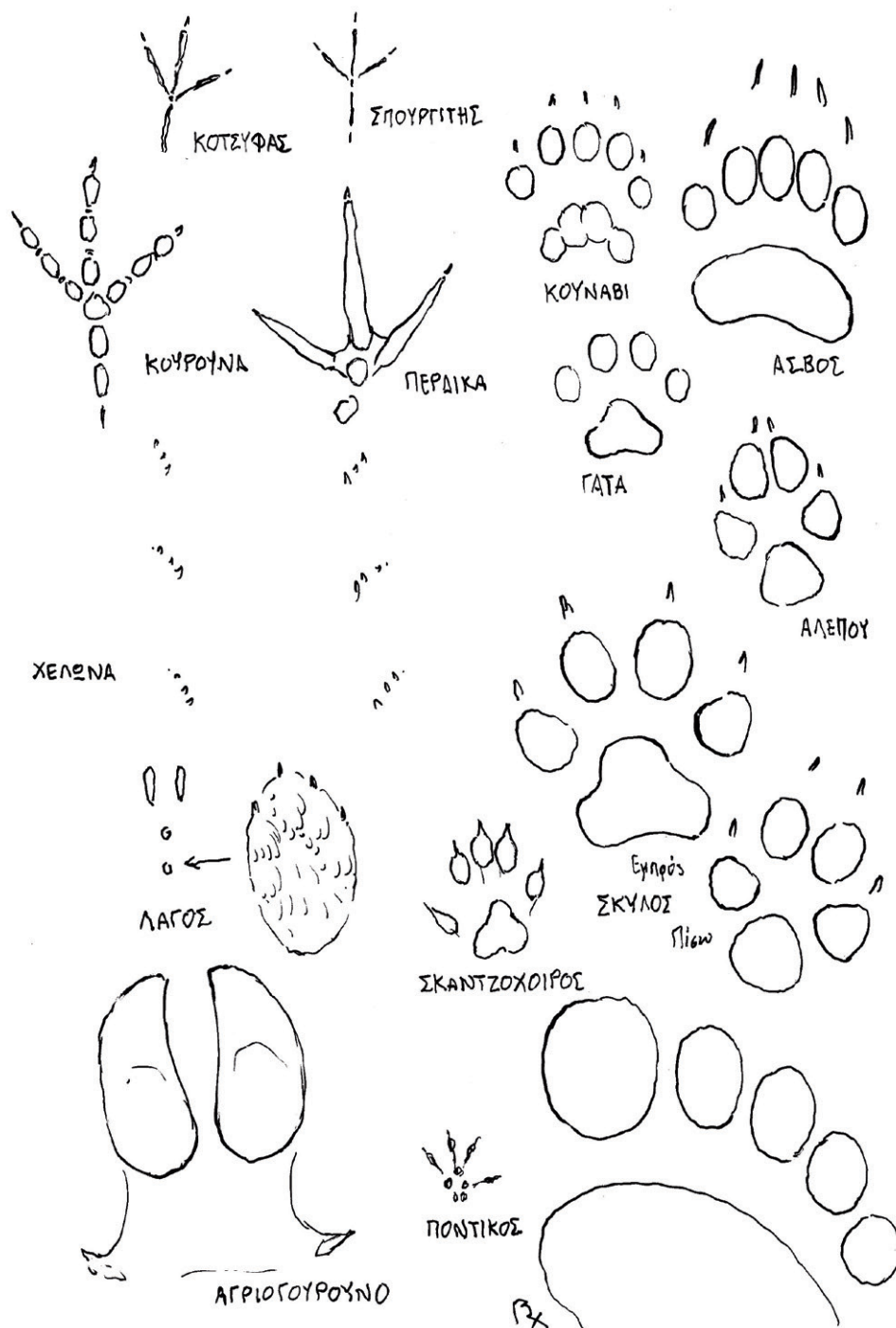

Παράδειγμα διοράματος

Επιβιώστε όπως ένας τσαλαπετεινός

	Φασόλια - Τσαλαπετεινός Α	Υγεία- Τσαλαπετεινός Α	Φασόλια - Τσαλαπετεινός Β	Υγεία- Τσαλαπετεινός Β	Φασόλια - Τσαλαπετεινός Γ	Υγεία- Τσαλαπετεινός Γ	Φασόλια - Τσαλαπετεινός Δ	Υγεία- Τσαλαπετεινός Δ
Μέρα 1		υγιής		υγιής		υγιής		υγιής
Μέρα 2 (επισκέπτες)								
Μέρα 3 (επισκέπτες)								

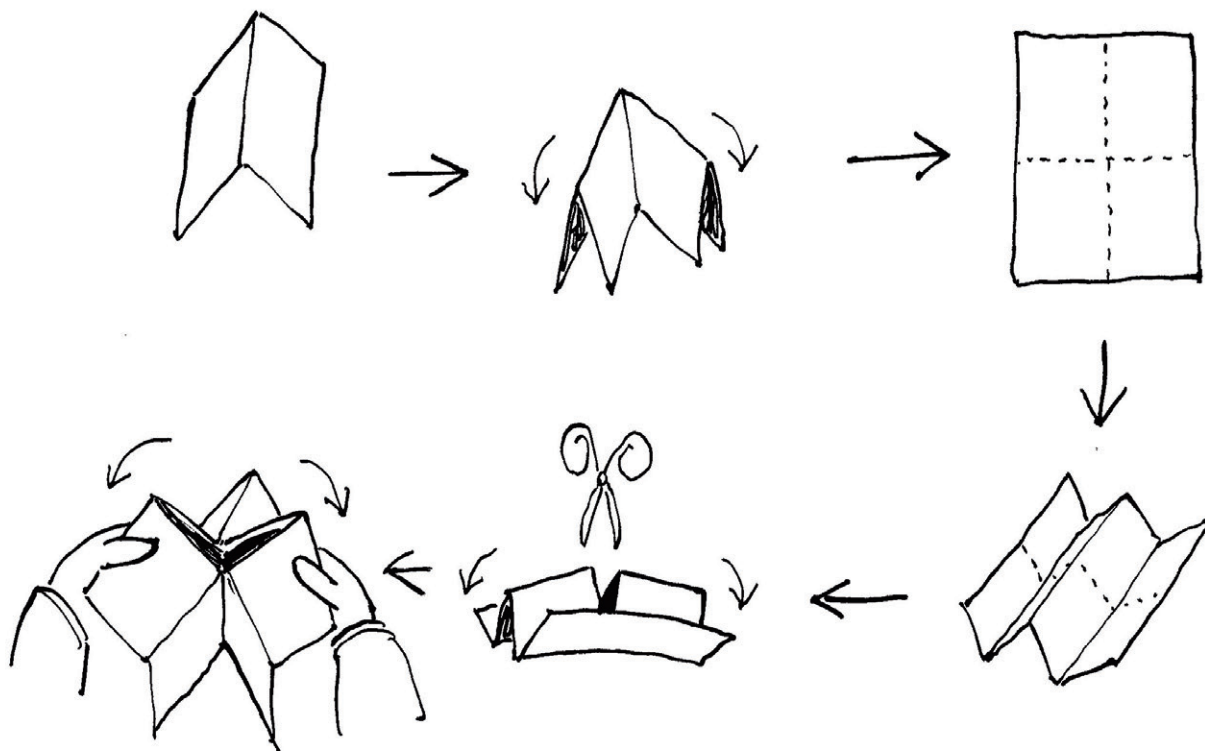
Ίχνη ζώων σε δασικές περιοχές

Ημερολόγιο του εξερευνητή

Οι επιστήμονες πάντα σημειώνουν όσα παρατηρούν και αργότερα μελετούν τις σημειώσεις τους για να βγάλουν συμπεράσματα. Γι' αυτό έχουν μαζί τους μικρά σημειωματάρια, όπου κρατούν «σημειώσεις πεδίου» (κείμενο και σχέδια). Παλιά, που δεν υπήρχαν φωτογραφίες, τα σχέδια ήταν αναντικατάστατα για την επιστημονική καταγραφή.

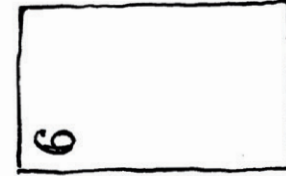
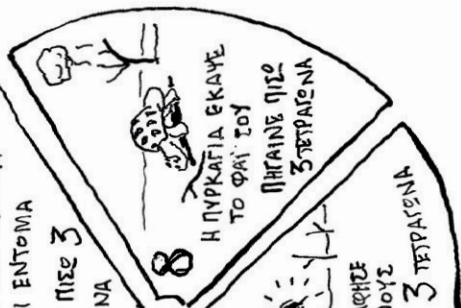
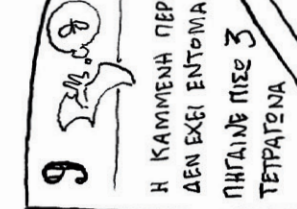
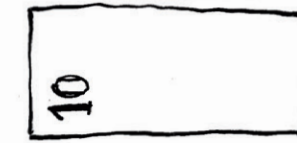
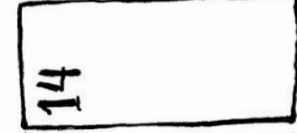
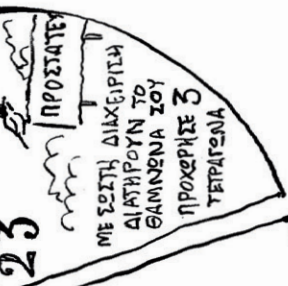
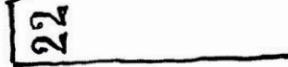
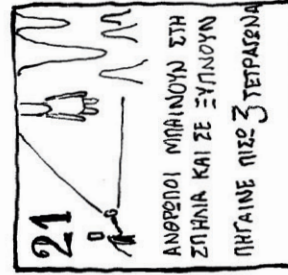
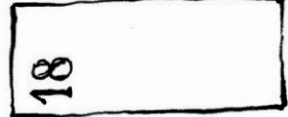
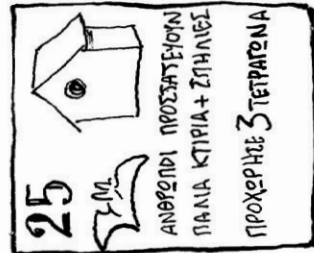
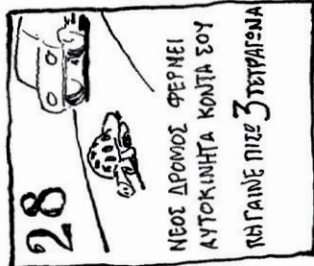
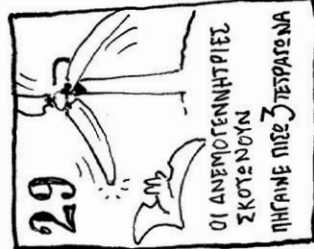
Διπλώστε ένα φύλλο χαρτί μεγέθους Α3 για να φτιάξετε το δικό σας ημερολόγιο. Σε αυτό σημειώστε ή σχεδιάστε ό,τι σας κάνει εντύπωση.

Φύλλο Εργασίας Α:

Το παιχνίδι της πλαγιάς

Σε μια πλαγιά, ό,τι κάνει καθένας επηρεάζει τους γείτονές του. Πώς τους επηρεάζει; Παίξτε το παιχνίδι και θα δείτε. Ο καθένας ας γίνει τσιροβάκος, χελώνα ή νυχτερίδα και ας ακολουθήσει τη διαδρομή του ως το τέρμα. Όποιος φτάσει πρώτος, νικάει; Στο παιχνίδι, ναι, αλλά στην πραγματικότητα, όχι. Γιατί χρειάζεται τροφή για να ζήσει, και την τροφή του τη βρίσκει από τους άλλους.

Φτιάξτε το δικό σας επιτραπέζιο παιχνίδι

Μπορείτε να φτιάξετε ένα δικό σας επιτραπέζιο παιχνίδι, που να βασίζεται στο «φιδάκι» όπως ακριβώς το παιχνίδι της πλαγιάς.

Μπορείτε να σχεδιάσετε επιτραπέζιο παιχνίδι με οποιοδήποτε θέμα (π.χ. τη μετανάστευση των πουλιών, τη διαχείριση ενός υγρότοπου ή δάσους, έναν χρόνο στη ζωή μιας σαύρας), αρκεί να βρείτε πρώτα τους παράγοντες που επηρεάζουν την πορεία του «ήρωα» (που συμβολίζεται με ένα πιόνι).

Σχεδιάστε μια διαδρομή με αρκετές στροφές (ώστε να χωρά μεγάλο μήκος σε μια σελίδα) και χωρίστε την σε τετράγωνα. Διαλέξτε τα τετράγωνα (κατά προτίμηση, όχι συνεχόμενα) που θα στέλνουν τον παίκτη μπροστά ή πίσω. Γράψτε σε καθένα από αυτά τον παράγοντα που στέλνει το πιόνι μακριά. Αποφασίστε πόσα τετράγωνα μπροστά ή πίσω θα στείλετε το πιόνι (προσοχή, να μην το στείλετε σε τετράγωνο που θα το στείλει σε νέα θέση) και γράψτε τον αριθμό αυτό.

Παίξτε το παιχνίδι, χρησιμοποιώντας αυτοσχέδια πιόνια και 1-2 ζάρια.

Πληροφορίες για τη μετανάστευση των πουλιών:

- Ήπια στην Αφρική μπορεί να μειώσει τα πουλιά.
- Φυτοφάρμακα και καλλιέργεια σε χέρσες εκτάσεις στην Ευρώπη μπορεί να μειώσουν τα πουλιά.
- Μια καλή άνοιξη (βροχές, ζέστη) μπορεί να έχει περισσότερα έντομα, με αποτέλεσμα να επιζήσουν περισσότερα νεαρά πουλιά.
- Για να διασχίσουν τη Μεσόγειο χρειάζονται ούριο άνεμο.
- Ούριος άνεμος μπορεί να κάνει το ταξίδι πιο σύντομο.
- Αντίθετος άνεμος και κακοκαιρίες τα καθυστερούν στο ταξίδι τους.
- Κυνηγοί και γεράκια σκοτώνουν πολλά πουλιά που μεταναστεύουν.
- Τα πουλιά σταματούν 1-2 φορές για να φάνε και να πάρουν δυνάμεις.
- Η αποξήρανση υγροτόπων στερεί τα πουλιά από σταθμούς ανάπαυσης.
- Δυνατά φώτα (όπως, οι φάροι) αποπροσανατολίζουν τα πουλιά που ταξιδεύουν νύχτα.

Φύλλο Εργασίας Α

Ο κορυδαλλός και τα σπίτια του

Άμα άρχισαν οι βροχές μέσ' στο χειμώνα, ο κορυδαλλός με τη γυναίκα του, ετρύπωσαν μέσ' στη φωλιά τους κάτω από ένα θυμάρι. Τα νερά κι η κρυάδα έπεφταν αποπάνω τους κι έγιναν μουσκίδι κι ετουρτούριζαν από το κρύο. Του λέει η κορυδαλλίνα, η γυναίκα του:

– Δεν είναι σπίτι του πλάστη μου τούτο. Πώς θα βγάλω με το χειμώνα μέσα σε τούτο το σπίτι, αντρούλη μου;

– Μη στενοχωριέσαι, γυναίκα, της λέει ο κορυδαλλός. Δε θα τελειώσει ο χειμώνας; Άμα τελειώσει, να δεις τι θα κάμω! Θα χτίσω ανώγεια και κατώγεια.

Τελείωσεν ο χειμώνας, ήρθε το καλοκαί-

ρι κι εκόντευε να τελειώσει. Ο κορυδαλλός δεν κουνιόταν από τη θέση του. Του λέει η γυναίκα του:

– Κοντεύει να τελειώσει το καλοκαίρι. Πότε θα χτίσεις τα' ανώγεια και τα κατώγεια που είπες;

– Δε βαριέσαι, γυναίκα, της λέει. Τι τα θέλω τα' ανώγεια και τα κατώγεια! Δεν επεράσαμε καλά ή κακά πέρυσι; Καλά ή κακά θα περάσομε και φέτος. Να κάτσω εγώ τώρα να χτίζω σπίτια! Αποκάτω από ένα θυμάρι θα περάσομε πάλι.

(Μέγας 1993, Ελληνικά Παραμύθια Β')

Ο βασιλιάς των πουλιών

Μια φορά συνάχτηκαν όλα τα πουλιά να ψηφίσουν βασιλιά. Άλλο έλεγεν έτσι, άλλο έλεγεν αλλιώς, δεν εσυμφωνούσαν. Πετάχτηκε τότε ο τρυποφράχτης από μέσ' από το φράχτη και τους λέει:

– Εγώ δε θέλω κανένα απ' αυτούς που είπατε. Κανένας δεν αξίζει.

– Και ποιον θέλεις εσύ; Τον ερώτησαν τα άλλα πουλιά.

– Εμένα να βάλετε βασιλιά! Είμαι ο καλύτερος από όλους εγώ.

– Και θα μπορέσεις εσύ να μας γλυτώσεις από τα' άλλα πουλιά που μας κατατρέχουν; Του λένε.

– Θα μπορέσω; Αν δε μπορούσα, δε θα σας έλεγα να με βάλετε εμένα.

Τ' άλλα πουλιά δέχτηκαν και ο τρυποφράχτης έγινε βασιλιάς τους.

Ύστερα από λίγες μέρες, φάνηκε πάνω στον ουρανό ένα μεγάλο πουλί. Άμα το είδαν

τ' άλλα πουλιά, πήγαν και φώναξαν το βασιλιά τους, γιατί φοβήθηκαν. Ο τρυποφράχτης ήταν χωμένος μέσα στο βάτο και του λένε:

– Για όνομα του Θεού! Τρέχα και χαθήκαμε!

– Τι 'ναι; Τους λέει.

– Ένα μεγάλο πουλί φάνηκε πάνω στον ουρανό και θα μας φάει όλους!

– Πόσο μεγάλο είναι;

– Είναι μεγάλο, πολύ μεγάλο!

– Είναι μεγαλύτερο από τόσο; Τους λέει, άμα βγήκε πάνω από το φράχτη κι άνοιξε τη μια του φτερούγα, για να τους δείξει.

– Ου! Είναι μεγαλύτερο, του λένε.

– Τόσο; Κι άνοιξε και τις δυο του φτερούγες.

– Ου! Είναι πολύ - πολύ μεγαλύτερο από τόσο. Νάτο! Κοντεύει... Κοίτα το να δεις.

Ο τρυποφράχτης άμα το είδε, ετρύπωσε μέσα στο φράχτη και τους λέει:

– Χωθείτε όπου μπορείτε! Τι να σας κάμω!...

(Μέγας 1993, Ελληνικά Παραμύθια Β')

Η κουκουβάγια κι η πέρδικα

Μια μέρα συνάχτηκαν όλα τα πουλιά και συμφώνησαν να βάλουν τα παιδιά τους στο σχολείο να μάθουν γράμματα. Ηύραν και δάσκαλο και τον διόρισαν. Άνοιξε το σχολείο κι επήραν τα παιδιά τους και τα έγραψαν.

Ύστερα από λίγες μέρες μερικά παιδιά πήγαν στο σχολείο και δεν ήξεραν το μάθημά τους. Ο δάσκαλος τα άφησε νηστικά το μεσημέρι.

Μέσα στα παιδιά που έμειναν τιμωρία ήταν και το παιδί της κουκουβάγιας.

Η κουκουβάγια, άμα είδε πως εσχόλασαν τα παιδιά το μεσημέρι και το μωρό της δεν εσχόλασε, επήρε λίγο ψωμί κι επήγε στο σχολείο να του το δώσει.

Καθώς επήγαινε, την έφτασεν η πέρδικα. Έμεινε κι εκείνης το μωρό της νηστεία, κι επήγαινε να του δώσει λίγο ψωμί. Λέγει η πέρδικα της κουκουβάγιας:

– Να χαρείς τα μάτια σου γείτονα, έχω πολ-

λή δουλειά και σε παρακαλώ να πάρεις και του μωρού μου το φαί του.

– Το παίρνω, γειτόνισσα, λέγει η κουκουβάγια, αλλά δεν ξέρω το μωρό σου ποιο είναι.

– Ω, λέγει η πέρδικα, όσο γι' αυτό είναι πολύ εύκολο να το βρεις. Το μωρό μου είναι το πιο όμορφο μωρό του σχολείου!

Η κουκουβάγια πήγε στο σχολείο. Παρακάλεσε το δάσκαλο κι αυτός εδέχτηκε να δώσει το ψωμί του μωρού της. Ύστερα είπε του δασκάλου να την αφήσει να δει όλα τα παιδιά. Εκοίταξε καλά – καλά, δεν νύρε το μωρό της πέρδικας. Εγύρισε πίσω, επήγε και νύρε την πέρδικα και της έδωσε το ψωμί και της λέει:

– Τι να σου κάμω! Εκοίταζα μιαν ώρα και δεν το νύρα το μωρό σου, γιατί μέσ' στο σχολείο δεν ήταν ομορφότερο μωρό από το δικό μου!

(Μέγας 1993, Ελληνικά Παραμύθια Β')

Η αλεπού κι ο λέλεκας

Μια φορά ένας λέλεκας ήθελε να κάνει στην αλεπού τραπέζι.

Πήρε λοιπόν έναν κούτρουλα γάλα, τον έβαλε πάνω σε μια πέτρα κι έβαζε μέσα τη μύτη του κι έπινε το γάλα. Σαν έβγαζε τη μύτη όξω για να πάρει την ανάσα του, έσταζε λιγάκι γάλα, το έγλειφε η αλεπού.

Σαν ήπια ο λέλεκας καλά – καλά το γάλα, είπε στην αλεπού:

– Ήπιες δα, συντέκνισσα, γάλα; Χόρτασες;

– Ήπια, λέει, χόρτασα, και σ' έχω κι εγώ καλεσμένον αύριο να σε φιλέψω.

Έκαναν δα το λόγο τους, ανταμώθηκαν πρωί – πρωί σε μια ράχη. Η αλεπού έφερε κι

αυτή έναν κούτρουλα γάλα. Πάει σε μια πλάκα μεγάλη, έπειτα τον χτυπά απάνω, έσπασε, χύθηκε το γάλα πάνω στην πλάκα. Έπιασε η αλεπού, το έγλειφε, χτύπαε κι ο λέλεκας τη μύτη του πάνω στην πλάκα αδιαφόρετα.

Ρώτησε δα ύστερα κι η αλεπού:

– Ε, σύντεκνε, λέει, ήπιες δα γάλα; Χόρτασες;

– Άμα, συντέκνισσα, το έκανες, ά!

Τότες η αλεπού του είπε:

– Κατά που μου πούλησες, σύντεκνε, αγόρασες.

(Μέγας 1993, Ελληνικά Παραμύθια Α')

Ο ποντικός κι η θυγατέρα του

Μια φορά ήταν ένας ποντικός κι είχε μια θυγατέρα πολύ όμορφη. Ήθελε να την παντρέψει, μα δεν ήθελε να τη δώσει σε ποντικό.

Κει που συλλογιότανε, βλέπει τον ήλιο να λάμπει.

Α! είπε με το νου του, να γαμπρός για το κορίτσι μου, και χωρίς να χάσει καιρό την παίρνει και πάει στο παλάτι του ήλιου.

– Ήλιε, την παίρνεις τη θυγατέρα μου γυναίκα; Δε θέλω να τη δώσω σ' άλλονα τόσο όμορφη, μόνο σε σένα πού 'σαι τόσο όμορφος και δυνατός.

– Αχ!, του λέει ο ήλιος, για να ξεφορτωθεί, δεν είμαι γω, όπως με θαρρείς, δυνατότερος απ' όλους στον κόσμο. Διε κείνα - να τα σύννεφα, άμα με πλακώσουνε, σκοτεινιάζω και τίποτα δε μπορώ να τα κάμω. Σύρε σ' αυτά και χωρίς άλλο θα πετύχεις.

Ο καημένος ο ποντικός τι να κάμει, σηκώνεται και πάει στα σύννεφα. Μα και κει σκούρα τα βρήκε.

– Βλέπεις το βοριά; Του είπαν τα σύννεφα. Αυτός όταν φυσά, εμείς σκορπιζόμαστε και

χάνουμε τα κομμάτια μας. Σύρε στο βοριά.

Τότε ο ποντικός παίρνει τη θυγατέρα του και πάει στο βοριά και του λέει με τι σκοπόν ήρθε σ' αυτόνα.

– Μετά χαράς, καημένη ποντικέ, θα την έπαιρνα την όμορφή σου τη θυγατέρα, μα δεν είμαι γω όπως με θαρρείς δυνατός. Σύρε κει σε κείνο τον πύργο. Τον βλέπεις; Σαράντα χρόνια φυσώντας δεν μπόρεσα να τον ρίξω κάτω.

Να μην τα πολυλογούμε, πηγαίνει και στον πύργο και του λέει τα ίδια. Ο πύργος τότε γυρίζει και του λέει:

– Ποντικέ, ποντικέ, ακούς μια βοή μέσα στους τοίχους μου; Τι θαρρείς πως είναι; Αντρεωμένα θεριά, ποντικοί, που με κατατρώνε και κοντεύουνε να με ρίξουνε κάτω. Απ' τους ποντικούς πλειότερο αντρεωμένος και δυνατός κανείς δεν είναι στον κόσμο και κανένα να μην ακούς.

Τότε ο ποντικός γίνηκεν η καρδιά του και δίνει την κόρη του σ' έναν αντρεωμένο και όμορφο ποντίκαρο.

(Μέγας 1993, *Ελληνικά Παραμύθια Α'*)

Η γάτα κουμπάρα

Μια φορά μια γάτα πήγε και βρήκεν έναν ποντικό και του είπε να γίνουν κουμπάροι, για να μην τους τρώγει.

Αυτός το είπε των αλλωνών ποντικών κι εκείνοι το παρεδέχτηκαν κι εγίνανε κουμπάροι.

Κάποτε είχαν γλέντι οι ποντικοί κι η γάτα τους είπε να χορέψουνε, να τους ιδεί να ευχαριστηθεί.

Πιαστήκανε λοιπόν στη σειρά οι ποντικοί και χορεύανε. Σαν τους είδε η γάτα έτσι πιασμένους στη σειρά, τaráχτηκε το αίμα της κι αγριεύτηκε και ξέχασε και τις κουμπαριές και όλα, κι ήταν πια έτοιμη να χυμήξει απάνω

τους. Τη βλέπει ο κουμπάρος της ο ποντικός και τα κατάλαβε.

Εμπρός στο χορό επήγαιναν ένας ποντικός με κομμένη την ουρά του. Αρχίζει τότε ο κουμπάρος της γάτας να τραγουδάει και να του λέει:

Κι εσύ, ποντίκι κολοβό, κατά την τρύπα το χορό, κι η κουμπάρα μας η γάτα κατά μάς έχει τα μάτια!

Και τρέξανε πια οι έρημοι όλοι κι εμπήκαν μέσ' στην τρύπα κι ούτε ξαναφάνηκεν η φωνιά τους.

(Μέγας 1993, *Ελληνικά Παραμύθια Α'*)

Αλεπουδίσσιες πονηριές

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια αλεπού κι είχε πέντε αλεπουδάκια. Δεν πρόφτανε να κλέβει κότες η αλεπού, τόσο λαίμαργα αλεπουδάκια δεν ξανάχαν γεννηθεί. Έτρωγαν, έτρωγαν και δε χόρταιναν.

Ένα βράδυ που η αλεπού είχε πάει κατά το συνήθειό της να κλέψει κότες στο κοτέτσι του παπά, να σου και τη γραπώνει ο σκύλος. Θα την έκανε μια χαψιά, μα ευτυχώς του ξέφυγε. Μόνο η μισή ουρά της απόμεινε στα δόντια του. Κι η καημένη η αλεπού έγινε κολοβή.

Από τότε, όλες οι αλεπές την κορόιδευαν «κουτσιόρο» (δηλαδή κουτσή ουρά). Τόσο που της έμεινε τ' όνομα αυτό σαν παρατσούκλι. Όμως η «κουτσιόρο» δεν το 'βανε κάτω. Όλο κι έβρισκε τρόπο να κλέβει κότες και να ταΐζει τα κουτσουβελά της.

Ένα χειμώνα το χιόνι έπεσε τόσο πολύ, που η καημένη η «κουτσιόρο» δεν ήξερε τι να κάνει. Τα αλεπόπαιδα λίμαζαν κι αυτή την έκοβε λόρδα.

Εκεί που κάθονταν κι έκλαιγε τη μοίρα της, να και βλέπει στην αντικρυνή μεριά του δρόμου ένα χωριάτη που φόρτωνε στο κάρο του κάτι παχιές, τετράπαχες πουλάδες.

«Σωθήκαμε», σκέφτηκε η αλεπού κι αμέσως φωνάζει τ' αλεπόπουλα.

– Ακούστε καλά, τους λέει. Εγώ θα κάνω την ψόφια και σεις θα 'χετε το νου σας. Ότι σας πετώ, να το μαζώνετε.

Πάει η αλεπού, τρέχει, περνάει το κάρο και βγαίνει πρώτη στη δημοσιά. Ξαπλώνει χάρωκαταμεσής στο δρόμο και κάνει την ψόφια. Τ' αλεπόπουλα, όπως τα ορμήνεψε, κρύφτηκαν εκεί κοντά στα χαντάκια. Δεν περνάει πολλή ώρα, να και ζυγώνει το κάρο με τις πουλάδες. Μόλις είδαν τ' άλογα την ψόφια αλεπού, ξαφνιασθηκαν και σταμάτησαν. Σταμάτησαν τα' άλογα, κατάλαβε ο χωρικός πως κάτι συμβαίνει. Κατεβαίνει από το κάρο, κοιτάει καλύτερα, τι να δει;

– Γυναίκα, φωνάζει. Κοίτα τι βρήκα! Μια ψόφια αλεπού. Τη θέρισε φαίνεται η πείνα.

– Τι κάθεσαι και δεν τη μαζώνεις, άντρα μου, πάρ' την να τη γδάρουμε, λέει με χαρά η γυναίκα.

Μαζώνει ο χωρικός την αλεπού και τη φορτώνει πίσω στο κάρο με τις πουλάδες.

Στο δρόμο που πήγαιναν στο παζάρι, να πουλήσει ο χωρικός τις πουλάδες, η αλεπού σιγά σιγά μες στο σκοτάδι, άρπαζε μια μια τις κότες, τις έστριβε το λαρύγγι και τις πετούσε στη δημοσιά. Τ' αλεπουδάκια τρέχαν τότε, τις άρπαζαν και το 'βαζαν στα πόδια.

Ο χωρικός με τη γυναίκα του συνέχιζαν στο αναμεταξύ το κουβεντολόι. Κάναν σχέδια τι θ' αγόραζαν με τα χρήματα που θα 'πιαναν από τις πουλάδες. Όμως αλλιώς τα λογάριαζαν κι αλλιώς τους ήρθαν. Όταν το κάρο κοντοζύγωνε στην πόλη, κι επειδή τότε ήταν συνήθεια οι χωριάτες να πληρώνουν φόρο στο φορατζή για να τους επιτρέψει να πουλήσουν στην αγορά τα προϊόντας τους, ο χωριάτης, κουτοπόνηρος όπως ήταν, είπε στη γυναίκα του:

– Γυναίκα, κοίτα τώρα να ξεγελάσεις το φορατζή. Πάρε εσύ τα γκέμια κι εγώ θα πάω πίσω να κάμω τάχα τον κοιμισμένο. Άμα σε ρωτήσει ο φορατζής πού πάμε τις πουλάδες, πες του ψέματα πως τις πάμε πεσκέσι στην κόρη μας την παντρεμένη. Έτσι θα γλιτώσουμε το φόρο.

– Καλά, άντρα μου.

– Πρόσεξε μη σε πιάσουν κορόιδο...

– Έννοια σου και ξέρω εγώ από τέτοια. Όμως, σκέπασε καλού κακού τις πουλάδες, να μη φαίνονται, λέει η γυναίκα.

Γυρίζει ο χωριάτης να σκεπάσει τις πουλάδες, τι να δει; Ούτε πουλάδες είδε ούτε αλεπού. Είχαν κάνει φτερά.

Και ζήσαν αυτοί καλά και μεις περάσαμε από κει και μας δώσαν ένα πιάτο φακή.

(Κλιάφα 1977, Παραμύθια της Θεσσαλίας)

Όσο φτάνει το ράμφος μου

Στο πιο μικρό νησάκι του πελάγους ζούσε ένας γλάρος. Κάθε βράδι ερχόταν εδώ μαζί με πολλούς άλλους γλάρους, για να κοιμηθεί χωρίς φόβο από άνθρωπο ή αλεπού.

Το πρωί ξύπνησε πεινασμένος. Έπιασε έναν απρόσεχτο κάβουρα και τσακώθηκε με τους άλλους γλάρους για ένα ψόφιο ψάρι.

Μετά, πέταξε για να δοκιμάσει την τύχη του στο πέλαγος.

Πέταξε ψηλά στον ουρανό και μακριά στη θάλασσα.

«Όλο κύματα και καθόλου ψάρια» γκρίνιαξε.

«Πέτα πιο χαμηλά και θα δεις» φώναξαν οι μύχοι κι ο αρτέμης, πετώντας ξυστά στα κύματα.

Αλλά ο γλάρος είδε γλάρους να ακολουθούν μια τράτα και πέταξε κοντά. Οι ψαράδες μάζευαν τα δίχτυα και πετούσαν στη θάλασσα όσα ψάρια δεν μπορούσαν να πουλήσουν. Ένας μικρός κι ευκίνητος αιγαιόγλαρος άρπαξε στον αέρα ένα ψάρι, αλλά ο γλάρος τον κυνήγησε και του το πήρε.

Χορταίνει όμως ο γλάρος μ' ένα ψάρι; Πέταξε λοιπόν στους βράχους της ακτής όπου στέγνωνε τα φτερά του ένας θαλασσοκόρακας.

«Δεν πιάνεις ψάρια αν δεν βραχείς» είπε ο θαλασσοκόρακας και του έδειξε πώς να κάνει μακροβούτι και μετά να στεγνώνει τα φτερά του στον ήλιο.

«Χάνεις αν δε δοκιμάσεις χταπόδι» είπε η φώκια και βούτηξε ως το βυθό.

Ο γλάρος προσπάθησε να βουτήξει, αλλά το αδιάβροχο φτέρωμα τον κρατούσε στην επιφάνεια.

«Βουτήξτε σαν ψάρια, αλλά εγώ θα πετώ σαν γλάρος» είπε καθώς έφευγε για τη γειτονική αμμουδιά.

Στην παραλία δεν είχε ψάρια, αλλά ομπρέλες, σκουπίδια, ανθρώπους με σκύλους και ρακέτες.

«Έλα μόλις ξημερώσει και θα χορτάσεις μυγάκια χωρίς να σε ενοχλήσει κανείς» του σφύριξε ο θαλασσοσφυριχτής, που έτρεχε μακριά από τους περαστικούς.

«Χορταίνει κανείς με μυγάκια;» έκρωξε ο γλάρος και περπάτησε ως τον υγρότοπο. Τρεις βάτραχοι τρόμαξαν και βούτηξαν να κρυφτούν στο βυθό.

Στον υγρότοπο, κάθε νεροπούλι είχε κάτι να προτείνει.

«Σκάλισε το βούρκο για γαριδούλες» τσίριξε ο καλαμοκανάς.

«Όχι, περπάτα για ζουζούνια» γκάρισε η νερόκοτα και πάτησε τα μακριά της δάχτυλα στα φυτά που έπλεαν στο νερό.

«Πάπαπα, βούτα το κεφάλι για πρασινάδα» φώναξε η πάπια και με το ράμφος της χτένισε την πράσινη γλίτσα από τα υδρόβια χόρτα.

«Ψάρια δεν έχει;» απόρησε ο γλάρος.

«Ψάρια θα φας μόνο αν βουτήξεις από ψηλά» είπε η αλκυόνα.

«Μπα όχι, πρέπει να τα καμακώσεις» είπε ο σταχτοτσικνιάς «μόνο που χρειάζεσαι μακρύ λαιμό».

«Ο υγρότοπος δεν έχει φαί» σκέφτηκε ο γλάρος και πέταξε στην πλαγιά.

Τα πουλιά της πλαγιάς σταμάτησαν το τραγούδι τους για να βοηθήσουν το γλάρο.

«Έχει πολλά μυγάκια, ακριδάκια, σκουληκάκια, μελισσάκια -αρκεί να μην τρως πολύ». έσκουξε ο τσιροβάκος

«Έχει χορταστικούς σπόρους -αρκεί να έχεις δυνατό ράμφος για να τους ανοίξεις» πρόσθεσε το τσιχλόνι.

«Έχει φθινοπωρινά φρούτα -αρκεί να τρως κάτι άλλο τον υπόλοιπο χρόνο» είπε ο κότσυφας.

«Έχει βολβούς όλο το χρόνο -αρκεί να αντέχεις το δηλητήριο» είπε μασώντας η χελώνα.

«Μείνε ακίνητος, περνάει ο φιδαιτός» σφύριξε το σπιτόφιδο.

«Κρύψου στο θάμνο, περνάει ο σπιζαιτός» κακάρισε η πέρδικα.

«Πόσο άσπρος είσαι! Είσαι νόστιμος;» ρώτησαν οι σπιζαιτοί, που πάντα κυνηγούν ζευγάρι.

«Δοκιμάστε με, αν τολμάτε» απάντησε ο γλάρος.

«Άλλη φορά» μουρμούρισαν οι σπιζαιτοί κι έφυγαν να βρουν πιο μικρό κυνήγι.

Τη νύχτα, ο γλάρος κακοκοιμήθηκε πάνω σε ένα βράχο. Γουργούριζε το στομάχι του από την πείνα.

Τον άκουσε μια αλεπού που περνούσε από

κάτω κι έγλειψε τα χείλια της «Πεινάς, πουλάκι μου; Κατέβα να σου δείξω πώς να πιάνεις πέρδικες.»

Μόνο που ο γλάρος, αν και φαγάς, δεν ήταν βλάκας.

Το πρωί πέρασαν πλήθη γλάρων.

«Κάου, κάου, έλα, έλα» φώναξαν.

Ο γλάρος πέταξε μαζί τους στη χωματερή. Έχωσαν τα κεφάλια στις πλαστικές σακούλες και χόρτασαν αποφάγια.

«Καλύτερο απ' τις μυγούλες και τις γαριδούλες, έτσι;» είπε με γεμάτο στόμα και όλοι οι γλάροι κούνησαν τα κεφάλια.

Βράδιασε και ο γλάρος γύρισε στο ήσυχο νησάκι του. Εδώ δεν υπήρχε αλεπού, μπορούσε λοιπόν να κοιμηθεί στο χώμα. Κι όσο για φαΐ...

«Αύριο, θα ξαναπάω στη χωματερή» είπε ...αλλά μπορεί και να το ονειρεύτηκε.

Φύλλο αξιολόγησης

Φύλλο Αξιολόγησης Μαθητή Πρωτοβάθμιας

Σημείωσε την απάντηση που βρίσκεις πιο σωστή και μην κρυφοκοιτάξεις τις απαντήσεις.

Α. Ποιος είναι ο πιο δυνατός ήχος σε ένα δάσος;

1. Το κελήδημα των πουλιών.
2. Ο άνεμος στα κλαδιά.
3. Ένα περαστικό αυτοκίνητο.

Β. Τι θα χαθεί τελευταίο, από όσα βρίσκουμε σε ένα θαμώνα;

1. Μια αλεπού.
2. Ένας μεγάλος θάμνος.
3. Ένα πεταμένο πλαστικό μπουκάλι.

Γ. Στα φυτά, ένα ζώο βρίσκει τροφή και καταφύγιο. (σωστό ή λάθος)

Δ. Αν ήσουν πουλί και σε κυνηγούσε ένα γεράκι:

1. Θα πετούσες πιο γρήγορα.
2. Θα πετούσες κάνοντας ελιγμούς.
3. Θα κρυβόσουν στα δέντρα.

Ε. Είναι καλύτερα να γεννηθείς κότσουφας ή αλεπού, επειδή:

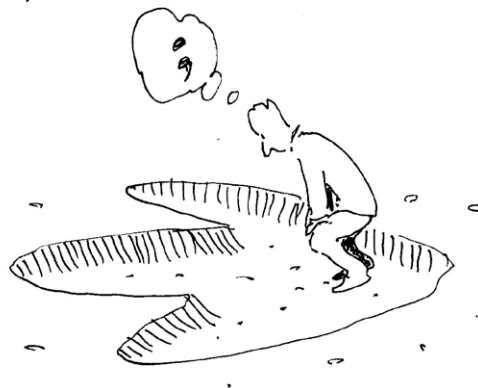
1. Ο κότσουφας χορταίνει με έντομα και δεν έχει ανάγκη την αλεπού.
2. Η αλεπού τρώει τον κότσουφα.

Ζ. Οι νυχτερίδες πετούν νύχτα επειδή:

1. Τη μέρα θα τις έτρωγαν τα γεράκια.
2. Τη νύχτα βρίσκουν πολλά νυκτόβια έντομα.
3. Στο σκοτάδι, τα νυκτόβια έντομα δεν τις βλέπουν για να τις αποφύγουν.

Η. Ένα πουλί που ζει στο πάρκο κινδυνεύει περισσότερο από:

1. Την πείνα.
2. Το κρύο.
3. Τα γεράκια.
4. Τις γάτες.
5. Τους ανθρώπους.

Θ. Όταν βρίσκεις ένα ίχνος, σκέφτεσαι:

1. Πόσα δάχτυλα έχει.
2. Τι γυρεύει εδώ.

Ι. Το χειρότερο που θα μπορούσε να συμβεί σε ένα δάσος είναι:

1. Να καεί.
2. Να οικοδομηθεί.

Απαντήσεις

την τροφή του στο έδαφος
(όπως, ο σπουργίτης, ο κότου-
κόφας, η δεκακοτούρα). Οι οικό-
σιτες και οι οικόδομοι ζουν
σκατώνουν και τα μισά που-
λάστις.
Θ. Και τα δύο. Ο αριθμός των
δακτύλων βοηθάει να αναγνω-
ρίσεις το είδος του ζώου, αλλά
αν οι ίχνη δεν είναι καθαρά
όχι είναι αναγνωρίσιμα.
Ζ. Και τα τρία είναι σωστά! Επι-
πλέον, με αυτό τον τρόπο δεν
αναγνωρίζονται τα ημερόβια
πουλιά για την ίδια τροφή.

Δ3. Μόνο ανάρμεσα στα πυκνά
κλαδιά θα μπορούσε να γλι-
τώσει από ένα γέρκι που ε-
πιβλήγει να φάει.
Ε. Κανένα ζώο δεν είναι «καλύ-
τερο» από τα άλλα. Η αλυσίδα
τροφής είναι πολύ σύντομη.
Αν κάποιος φάει ένα μικρό
ζώο, αυτό θα φάει ένα ακόμα
μικρότερο ζώο, και ο κύκλος
θα συνεχιστεί.

Α3. Ένα αυτοκίνητο κάνει το
ίδιο δυνατό θόρυβο με τα που-
λιά που κλαγγαίνουν-πριπί-
90 ντεμπελά, μόνο που δεν
το ακούμε με την ίδια ευχαρί-
στηση.
Β3. Το παλαιότερο μουσείο. Με
τον καιρό θα διαλυθεί σε κομ-
μάτια, αλλά τα περισσότερα
θα διατηρηθούν περισσότερο
από 500 χρόνια.
Γ. Σωστό. Ακόμα και ένα σαρκο-
φάγο ολόκληρο κληνικό αλφά-
βητα που βρίσκεται στο
Ακόμα και ένα σαρκοφάγο
ζώο μπορεί να είναι πολύ εδω-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Αττική 2014-2020"

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας
και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

